

43. заседание

Вторникъ, 4 мартъ 1924 година

(Открито отъ председателя д-ръ Т. Кулевъ, въ 16 ч.)

Председателятъ: (Звъни) Моля г. секретаря да провъбри по списъка присъстваващитѣ г. г. народни представители.

Секретарь Г. Семерджиевъ (д. сг): (Прочита списъка. Отъ заседанието сж отсъствуващи следнитѣ народни представители: Бояджиевъ Стефанъ, Бояджиевъ Хасанъ-ефенди, Буровъ Атанасъ, Василевъ Ради, Ганзевъ Венелинъ, Димитровъ Парашкевъ, Димитровъ Тодоръ, Домуччиевъ Василь, Дяковъ д-ръ Црѣтулъ, Желѣзковъ Петъръ, Кабаджиевъ Христо, Калчевъ Панайотъ Тинчевъ, Картушковъ Андрей, Кръстевъ Захари, Къичевъ Кънчо, Ляпчевъ Андрей, Марковъ Михо, Милевъ Никола, Мочуровъ Велико, Мошановъ Стойчо, Нелѣлковъ Лачо, Нейчевъ Адамъ, п. Николовъ Маринъ, Продамовъ Господинъ, Савовъ Николай, Славковъ Христо, Стайновъ Петко, Станковъ Ангелъ, Статевъ Христо, Стефановъ Велико, Стояковъ Таско, Табаковъ Димитъръ, Тодоровъ Грую, Топаловъ Нелѣлчо, Тотковъ Бончо, Търпановъ Петко, Чакъровъ Стефанъ, Черчевъ Христо, Чолаковъ Стефанъ, Шивачевъ Георги и Яневъ Димитъръ)

Председателятъ: (Звъни) Г. г. народни представители! Присъствуватъ 140 души. Значи има нужното по правилника число присъстващи, за да се отвори заседанието.

Обявявамъ заседанието за открито.

Преди да пристъпимъ къмъ дневния редъ, има да ви направя нѣкои съобщения, на първо мѣсто за отпуснитѣ, които съмъ далъ на нѣкои г. г. народни представители по важни домашни причини, а именно:

На г. Николай Петрини — 3 дни;

На г. Георги Шивачевъ — 2 дни;

На г. Ради Василевъ — 1 день;

На г. Кънчо Къичевъ — 2 дни;

На г. Христо Чернзевъ — 2 дни;

На г. Николай Савовъ — 1 день;

На г. Михо Марковъ — 2 дни;

На г. Любомиръ Стоячевъ — 1 день.

Народниятъ представитель г. Константиновъ Батоловъ моли да му се разреши още 6 дни отпускъ. Досега е ималъ 25 дни. Представилъ е медицинско свидетелство. Понеже този въпросъ трѣбва да се реши отъ Народното събрание, моля ония отъ васъ, които сж съгласни да се дадатъ още 6 дни отпускъ на народния представитель г. Константиновъ Батоловъ, да вдигнатъ рѣка. Болшинството Събраниято разрешава.

Въ бюрото на Народното събрание е постъпило законодателно предложение за одобрение постановлението на Министерския съветъ, съ което се одобрява да не се събира отъ Бургазката окръжна постоянна комисионя тарифната стойностъ на отбѣченитѣ 7.000 телеграфни стълба отъ дължавнитѣ гори за постройка на телефонни линии въ Бургазкия окръгъ.

Постъпило е питане отъ народния представитель г. Иванъ Каранджоловъ до г. министра на вътрешнитѣ работи по поводъ на стаянитѣ въ последно време — на 3 мартъ — арести на български граждани, родомъ отъ Македония. На това питане г. министрътъ ще отговори още въ дневното заседание.

Преди това обаче, г. министрътъ ще отговори на питането на народния представитель г. Тодоръ Страшимировъ.

Искате ли да развиете питането сж. г. Страшимировъ?

Т. Страшимировъ (к): Да.

Председателятъ: Имате дума?

Т. Страшимировъ (к): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Отправилъ съмъ къмъ г. министра на вътрешнитѣ работи следното питане: (Чете)

„Група граждани отъ Горна-Орѣховица сж поискали разрешение да свикатъ публично събрание — околийскиятъ началникъ ги е отправилъ до окръжния управителъ въ Търново, който имъ отказалъ.

„Мои съграждани и другари въ Варна сж поискали не единъ пътъ сжщо така отъ градоначалството и окръжното управление разрешение за свикване на публично събрание и тамъ имъ е било отказано. — Въ Дупница гражданитѣ, които сж поискали разрешение за събрание, били отправени отъ околийския началникъ до окръжния управителъ, а последниятъ е заявилъ, че ще се допита до васъ. Въ Шуменъ е било сторено сжщото, даже явилитѣ сж предъ замѣстникъ околийския началникъ граждани сж били изругани. Въ Лѣсковецъ е било сжщо отказано разрешението за събрание.

„Наредъ съ това идатъ и непосредствени насипия върху гражданитѣ, какъвто е случаятъ въ Ямболъ на 5 февруарий, извършватъ се обиски въ домоветѣ на нѣкои граждани, арестуватъ се Колю Душковъ, Георги Хлѣбаровъ, Соломоу Аврамовъ и се докарватъ въ София, защото били извършили велико престѣпление; притежавали сж позиви на временното управително тѣло на Партията на труда.

„Въ Айтосъ на 2 т. м. е билъ арестуванъ гражданинъ Минчо Христовъ отъ полицейския приставъ Стефанъ Атанасовъ, който е направилъ обискъ въ дома му, като е викалъ: „Къщата ще изгоримъ, дайте протокола за основание на групата отъ Партията на труда“, като е арестуванъ въ участъка и жена му.

„На много мѣста полицейскитѣ органи сж пречили за разпространяването на вестникитѣ като „Знаме на труда“ (гала Бѣлово, Горна-Джумая) и „Работническо единство“ (Попово, дѣто е билъ арестуванъ настоятелтъ на вестника и конфискуванъ единъ брой), когато тия вестникъ не е партиенъ, а професионаленъ органъ. Поради тия многобройни факти, питамъ Ви:

„1. Известни ли сж на Министерството на вътрешнитѣ работи тия безкрайни произволи на органитѣ на властѣта?

„2. Тѣй като тия факти сж изнесени съ подробности не единъ пътъ въ печата, а за нѣкои отъ тѣхъ сж отпозвали протестни телеграми до Васъ, какви мѣрки сте взели за обуздаване произволитѣ на мѣстнитѣ полицейски органи?

„3. Тѣй като съгласно чл. чл. 82 и 83 отъ българската конституция, за пазенето на която днесъ повече отъ всякога се даватъ твърде шедри обещания, жителитѣ на българското царство иматъ право да се събиратъ мирно и безъ оръжие, за да обсъждатъ всякакви въпроси, безъ да искатъ по-напредъ за това дозволение, както иматъ право да съставляватъ и дружества безъ никакво предварително разрешение — не мислите ли, че съ изнесенитѣ факти не се погазватъ най-брутально постановленията на конституцията? Има ли нѣкое постановление непазено и неизначислено отъ нея?

„4. Тѣй като предстоятъ избори, не веднажъ отлагати, защото подготвителнитѣ работи не били завършени, не смѣтате ли, че съ изнесенитѣ обстоятелства се отниматъ на гражданитѣ елементарнитѣ граждански права за равнина на мисли върху вътрешното положение на страната, върху цѣлата смѣда на страната? Не мислите ли, че съ това се отнематъ свободитѣ на гражданитѣ предъ изборитѣ, за да се добие подготовителтъ резултатъ, който да се отладе на „свободно изразена воля на избирателъ“? Да не би това да сж непривършенитѣ подготовителни работи?“

Г. г. народни представители! Питането ми е достатъчно мотивирано. Азъ бихъ желялъ г. министърътъ на вътрешнитъ работи да отговори по отдѣлно на всѣко едно отъ тѣзи питаниа, и да отговори докога най-сетне оргашитъ на Вътрешното министерство ще продължаватъ да отниматъ елементарното право на гражданитъ да се свикватъ на публични събрания? И до днесъ маса работници въ градове и села не могатъ да се свикатъ на събрания, за да могатъ да турятъ основитъ на легални организации отъ легалната Партия на труда.

Азъ моля г. министра на вътрешнитъ работи да ми отговори на всички тия питаниа.

Председателъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитъ работи и народното здраве.

Министъръ И. Русевъ: Г. г. народни представители! Г. Страшимировъ пита: защо събрания не били разрешавани или защо въ нѣкои мѣста се пречело на тѣхъ? По събраниятѣ сведения, твърдезиата на г. Страшимировъ не почиватъ на истината. Въ Шуменъ не само нѣ е било забранено събраниято, но на 14 февруарий т. г. е имало организационно събрание на Партията на труда. Въ Кюстендилския окръгъ също събранията не сж били забранявани, така както въобще въ нѣкой окръгъ тѣ не сж забранявани. И въ Кюстендилския окръгъ е имало организационни събрания на Партията на труда — имало е такава въ гр. Дупница. Азъ не зная за коя партия говори г. Страшимировъ: за Партията на труда ли, за Трудовата партия, или за Комунистическата партия по въ Дупница е имало организационно събрание на Партията на труда. Въ Търново никой не е искалъ да прави събрания и административната власт не е запрещавала да стане събрание. Въ Айтосъ комунисти и дружка сж съвместно сж се опитвали да правятъ събрание, но тайно. Полицията е предупредила, че тайни събрания не сж позволи и е заявила: който иска да прави събрания, ще трѣбва да излъже явко да ги прави. Полицията е имала сведения, че Минчо Христовъ, за когото спомена г. Страшимировъ, е отъ Партията на труда, и е твърде голѣмъ комунистъ; имала е сведения, че разпространява тайни позиви и действително въ джоба му намѣрила такъвъ таенъ позивъ, подписанъ отъ Комунистическата партия, за разпространение. Въ Ямболъ също така е имало опитъ да се направятъ тайно събрание, но полицията го осуетила. Отъ известно време насамъ постоянно летятъ телеграми до Министерството на вътрешнитъ работи. Съдържанието на тѣзи телеграми е сжщото, каквото е и това на питането. Ясно е, че се вдига съзнателно шумъ около въображаемо съчинено погазване свободитъ на българскитъ граждани. Питането на г. Страшимировъ съвсемъ не е защитата на конституцията, защото преди всичко, бидейки тукъ народенъ представителъ, той има задължението да я разрушава, тѣй като за това му се плаща. (Ражкопѣскании отъ сговориститѣ)

Председателъ: Г. Страшимировъ! Доволенъ ли сте отъ отговора на г. министра?

Т. Страшимировъ (к): Г. г. народни представители! Азъ не съмъ доволенъ отъ отговора на г. министра, защото само съ голи възражения на ясни факти нѣ може да се отговори. Единъ шефъ на полицията въ България ще трѣбва да отговори направо на отѣзни факти, които не могатъ да бъдатъ оборени. Вие имате отпратено отворено писмо отъ цѣла партия, вие имате факти въ Горна-Орѣховица и Варна, които факти до днесъ не сж оборени. Говорите за Шуменъ, че вие или Вашитъ органи тамъ сж разрешили събрание, но то е разрешено следъ като моето питане бѣше депозирано и следъ като тия Ваши органи въ продължението на известно време нѣ разрешаваха събранията.

Ц. Бръшлязовъ (д. сг): Ти си ги уплашилъ!

Т. Страшимировъ (к): Че тамъ е било свикано или е било възможно да се свика едно събрание, това показва за единъ етапъ отъ развитието на тая психология. Но полицейскитъ органи дълго време не сж разрешавали да се свика събрание. Тѣзи факти не може да се основятъ. Вие не можете да оспорите конкретния фактъ въ Варна, на който не се спрехте.

Министъръ И. Русевъ: И въ Варна е сжщото.

Т. Страшимировъ (к): Въ Варна на два пѣти събрание не е разрешавано; въ Горна-Орѣховица сжщо два пѣти

събрание нѣ е разрешавано. Отъ народенъ представителъ Ви се отпрати телеграма отъ Горна-Орѣховица по това. Вие за Горна-Орѣховица защо не отговорихте защо не се разрешаватъ тия събрания, а говорите за тайни и явни събрания? Какво въ българската конституция и какво въ нашитъ закони се говори за тайни и явни събрания? Организационнитъ събрания вие ги кръщавате тайни събрания, събрания на конспиративни организации. Но, г. г. народни представители, всѣко организационно събрание на една партия е действително тайно, защото тамъ, на организационното събрание, никой другъ гражданинъ, не членъ на тази партия, не може да присъствува. Вие кръщавате тия събрания тайни, защото тѣй Ви погася. Но до къде можемъ да отидемъ ние, когато кръщавате организационнитъ събрания на гражданитъ, чледици се къмъ дадена партия, за тайни? Тогава всѣко събрание вие ще обявите за тайно и нѣма да разрешавате никакво събрание.

Вие казвате, че въ джоба на нѣкой си Христовъ отъ Айтосъ — билъ комунистъ, сега нашъ другаръ — билъ намѣренъ позивъ отъ Комунистическата партия. Обсеготелството, че той човѣкъ не е даденъ подъ сждъ заедо е намѣренъ въ джоба му позивъ или нелегална литература или нелегални печатни листове, за да се разпространяватъ, показва, че действително тая работа не отговаря на истината и че вие отговаряте само формално. Но съ формаленъ отговоръ нито ние можемъ да се задоволимъ, г. министре, нито нѣтъ гражданитъ могатъ да бъдатъ задоволени, защото гражданитъ иматъ неотемлимата нужда да се свикватъ на събрания, да размѣняватъ мисли и предъ избори да видятъ на кой пътъ се намиратъ, за да ви нанесатъ легаленъ ударъ чрезъ изборната бюлетина. Но вие, които усѣщате, че народътъ нѣма у васъ довѣрие, вие, които изобщо нѣмате приятели измежду този народъ, некате да одушите волята на тоя народъ, като му отнемате правото на събрания. Но вие нѣма да сполучите въ това. (Тропане по банкитѣ отъ сговориститѣ)

Председателъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да! Г. Страшимировъ има право въ продължение на петъ минути да каже доволенъ ли е отъ отговора на г. министра или не и защо нѣ е доволенъ.

Ц. Бръшлязовъ (д. сг): Човѣкътъ казва, че не е доволенъ!

С. Василевъ (д. сг): Трѣбва да го съжалите: много се първира и затуй косата му не расте! (Смѣхъ)

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Каранджуловъ, за да развие питането си.

И. Каранджуловъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Питането ми е, че вчера, днесъ, а и сега, може би, следватъ ареститъ на мнозина български граждани, произхождащи отъ Македония, арести груби, безъ всѣкакви сждѣбни постановления отъ надлежния сждѣбенъ следователъ. Фактътъ, че вътре въ 24 часа сж изарестуванъ въ цѣла България около 400 души, ми дава основание да вѣрвамъ, че нѣма нито едно следствено дѣло противъ ни едно отъ тѣзи лица. Защото азъ зная какъ се произвежда следствено дѣло и извѣстно ми бѣше, че преди нѣколко дена нѣмаше никакви отъ този родъ следствени дѣла, и, следователно, този актъ на арестуване не е, освенъ полицейски. Чл. 74 отъ нашата конституция постановява изрично, че арести могатъ да ставатъ само по предвидения редъ отъ закона. А кой е предвидениятъ редъ отъ закона? Чл. 231 отъ закона за углавното сждопривзводство предвижда, че арестъ на български гражданинъ, който се е провинилъ по нѣкакво престѣпно деяние, може да стане само следъ надлежно постановление, т. е. постановление на сждѣбния следователъ, при когото е възбудено углавното дѣло, следъ като той разпита него и свидетелитъ и се убеди, че има основание не само да го преслѣдва, но още и да вземе мѣрки за неотклонението му отъ сждѣбното дирене. Само тогава може да се арестува дадено лице. И това постановление ще трѣбва да придружава арестанта въ ареста или тамъ, дѣто е направенъ той, за да бъде задържанъ; ако лиг изведатъ това не стане, най-много въ 24 часа постановлението ще трѣбва да последва. Въ никакво време никой тюрментъ директоръ или стражаръ не само не е длъженъ, но му е запретиено да задържа нѣкого подъ арестъ безъ такова постановление. Какви права има полицията? Полицията може да помага

на съдебния следовател по негово разпоредение, когато има да се прави допълнително разследване чрез полицейски дознания, или пък ако съдебният следовател или прокурорът не е на място, а тя заваря едно престъпление при извършването или току-що се е извършило, тогава полицията може да вземе мърка арестъ. Но по чл. 19 от закона за полицията, полицията може да задържа най-много до три дена и то само тогава и въ такива места, когато и дето съдебна власт — било съдебен следовател, било прокурор, било мирови съдия — няма наблизко, като се предполага, че ще трябва да се пътува по кой и другъ денъ. Затова законътъ е ограничилъ правото и най-много до три дена.

Сега, въ отговорението на такова постановление отъ съдебния следовател, какво значение има единъ арестъ? Може да се счита, че е произволенъ. Ако не е заварено престъплението, а полицията, безъ да е чула и разбрала, безъ да ѝ е донесено за никакво престъпно деяние, извършено отъ някого, отиде и го схемца въ леглото и го арестува — това, казвамъ, не може да се счете за друго, освенъ за произволъ.

Питамъ, следователно, нашата българска държава е ли свободна държава или не? Иматъ ли българските граждани свобода или не? Ако полицията има право въ всеки случай, когато тя намъри за нужно, безъ позволение отъ съдебната власт, ако тя може да арестува някого, т. е. да го лиши отъ свобода, питамъ азъ, има ли тогава свобода въ държавата? Най-свободната държава въ Европа, известно е, е Англия. Защо? Защото още отъ преди 250 години въ Англия съществува Акътъ на Habeas Corpus — всеки да си има тѣлото, да си го има за себе си; душата му не може да се арестува, тя е свободна всекиго, но може да се задържа тѣлото на човѣка отъ друго. Но затова пъкъ този актъ дава право на всекиго, когото искатъ незаконно да арестуватъ, да противопостави своето Habeas Corpus, въ смисълъ, че снѣ, който би задържалъ дадено лице подъ арестъ безъ постановление на съдебната власт, дълженъ е безъ друго да го изпрати въ съда, за да бъде разпитано и, ако е виновно, съдятъ ще постанови за арестуването му или, ако не е виновно, веднага ще го освободи. Въ Англия има свобода за това, защото всеки си има своето тѣло за себе си. А тамъ, дѣто една полиция може да арестува някого така, безъ никакво съдебно постановление, тамъ няма свобода.

Г. г. народни представители! Бъ този моментъ азъ дори стъкалявамъ, защото възпитанието ми не ми дава свобода на езика да употребя най-силни изрази, за да изкажа своето възмущение за извършеното отъ полицията въ този случай. Азъ питамъ г. министра на вътрешнитѣ работи, имало ли е постановления за всички тѣзи арестувани хора отъ надлежнитѣ съдебни следователи или не? После знай, че ще ми отговори, че няма, азъ предлагамъ още сега за всеки единъ отъ арестуванитѣ, за който няма постановление отъ надлежната съдебна власт, респективно съдебния следовател, немедленно да бъде пуснатъ.

Председателъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитѣ работи.

Министъръ И. Русевъ: Г. г. народни представители! Питането на г. Каранджуловъ, указващо отъ всички ни, безусловно изхожда отъ една слабѣла и огорчена душа. Разбирайки тѣзи чувства на г. Каранджулова, азъ ще помоля него и васъ да повѣрвате, че оми, отговоръ, който ще дамъ на г. Каранджулова, изхожда също така отъ единъ искрени чувства и че въ отговора си ще бъда твърде искренъ, за да бъда добре разбранъ.

Правителството не единъ път е заявявало, че неговата политика се състои въ една дума — миръ въ страната, и миръ вънъ отъ нея. Въ съгласие съ своята политика, то е дало до сега родъ доказателства, че се придържа, и съ твърдостъ, и съ искреностъ, къмъ тази политика на миръ. Все отъ желание да даде едно лишно, едно сериозно, едно твърде действително доказателство, че правителството съ ржководи въ своята политика единствено съ желанието да запази мира и да създаде условия за единъ добросъседски отношения, то прибегна къмъ тази мърка, за която г. Каранджуловъ току-що каза, а именно да арестува въ западнитѣ краища на страната всички отѣзи лица отъ македонскитѣ съди, които лица, по характера си, се подозиратъ само, че биха могли да нарушатъ мира — съ това да създадатъ едно съмнение въ искреността на правителството, че то иска мира, и да се дадатъ по-

води отъ туй за нарушение на мира по границата или вънъ отъ границата.

Арестуванитѣ станаха на 3 мартъ сутринта; тѣзи арестуванитѣ продължаватъ и ще продължатъ дотогава, докато всички подозрителни лица бъдатъ уловени.

При заповѣдта за арестуванетоъ сж дадени твърде категорични заповѣди, властитѣ да бъдатъ внимателни и коректни, защото, действително, съ тѣзи лица няма свързани опредѣлени престъпления и ние не гледаме на тѣхъ като на хора вулгарни престъпници. Ако тукъ-таме някой полицейски оградъ си е позволилъ да бъде грубъ, да бъде оскорбителенъ, то е за сметка на него, и може да ви заяви, че въ минутата, когато азъ узнах, че това е така, ще възпѣя своя дълъгъ спрѣмо него.

Съ съдебни актове отбелзани престъпления няма. Арестуванитѣ станаха поради това, че въ рховнитѣ интереси на държавата наложиха, повѣлиха да бъдатъ арестувани тия лица и тѣ сж арестувани. (Ржкоплѣскания отъ говорещитѣ)

Председателъ: Има думата г. Каранджуловъ, да заяви, доволенъ ли е отъ отговора на г. министра.

И. Каранджуловъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ по никакъвъ начинъ не мога да бъда доволенъ дотогава, докогато, както и самъ г. министърътъ призна, че сама полицията е направила тѣзи арестувания, а това не е станало по нареждане на съдебната власт. Моето питане бѣше именно туй, може ли полицията да арестува безъ постановление отъ надлежния съдебенъ следовател? Какъ можешъ да арестуващъ някого, защото били подозрѣли? И при признаването на г. министра на вътрешнитѣ работи, че ареститѣ сж станали безъ позволение отъ съдебната власт, моето питане се отнася еднакмо и до г. министра на правосъдието.

Председателъ: Г. г. народни представители! Минаваме къмъ първа точка отъ дневния редъ: одобрение предложението за ратификацията на отдѣлната санитарна конвенция между царство България и Кралството на сърби, хървати и словенци.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Г. Семерджиевъ (д. сг): (Чете).

„МОТИВИ

къмъ решението за ратификацията на „Отдѣлната санитарна конвенция между царство България и Кралството на сърби, хървати и словенци“.

Г. г. народни представители! България, поради своето географическо положение — на пътя между изтокъ и западъ — е изложена на опасностъ за пренасянето въ нейнитѣ предѣли на силно заразителнитѣ болести: чума, холера, жълта треска, пеннигъ тифъ и възвратенъ тифъ, едра шарка и пр. Русия, Турция, Сирия, Палестина и Египетъ сж често епидемии, отъ гдето зараза може да проникне въ страната ни.

За предпазване пренасянето на екзотическитѣ болести (чума, холера, жълта треска) отъ страни, въ които тѣзи болести върлуватъ, се изработватъ мѣрки, съобразни съ международнитѣ санитарни конвенции. Последната такава конвенция се подписа въ Парижъ презъ 1912 г. отъ официални представители на България и тази конвенция биде ратифицирана отъ Народното събрание на 8 априлъ 1922 г.

Парижката международна санитарна конвенция отъ 1912 г. предвижда мѣркатъ, които трябва да се взематъ противъ чумата, холерата и жълтата треска. Презъ време на всемирната война и подиръ нея се появиха епидемии отъ разни болести, като петнистъ тифъ, възвратенъ тифъ, едра шарка, които дотогава бѣха рѣдкостъ; поради създаденитѣ се, обаче, благоприятни условия следъ войнитѣ, епидемичнитѣ болести, които постоилио съществуватъ, съ увеличиха. Презъ м. мартъ 1922 г., по инициативата на Хигиеническата секция при Обществото на народитѣ, свикана въ Варшава една конференция, решената на която бѣха санкционирани отъ конференцията въ Генуа. Между другото, въ Варшава се взе решение да се сключатъ отдѣлни санитарни конвенции между отдѣлнитѣ държави, въ които конвенции да се предвидятъ мѣрки за болести, нефигуриращи въ Парижката международна санитарна конвенция отъ 1912 г., като: петнистия и възвратния тифъ, едрата шарка и някои епидемически болести. Идеята за сключването на санитарна конвенция между България и Кралството на сърби, хървати и словенци,

принадлежи на България, а инициативата за сключването на тази конвенция — на Югославия. Българският делегат, заедно с онѝзи на Сърбо-хървато-словенското кралство, изработиха една санитарна конвенция, която е била подписана на 7 февруарий н. г. отъ делегатитѣ на двѣтѣ правителства. Тази конвенция е била разглеждана и одобрена отъ Върховния медицински съветъ въ заседанието му на 20 мартъ н. г. Отдѣлната санитарна конвенция между царство България и Кралството на сърби, хървати и словенци е била одобрена отъ Министерския съветъ у насъ съ VI-то постановление на сѣщия въ заседанието му отъ 24 априлъ 1923 г.

Отдѣлната конвенция между царство България и Кралството на сърби, хървати и словенци предвижда санитарнитѣ администрации на двѣтѣ държави да си съобщаватъ състоянието на инфекциознитѣ болести, не само у тѣхъ, но и въ другитѣ държави; по този начинъ Дирекцията на народното здраве ще узнава състоянието на развититѣ болести въ съседното кралство и въ нѣкои страни, отъ които, по една или друга причина, не можемъ да имаме точни сведения и като така, да могатъ да се взематъ на време съответнитѣ мѣрки. Въ отдѣлната, тукъ приложена конвенция, се предвиждатъ мѣрки, които ще се взематъ на границата между двѣтѣ държави спрѣмо пътниците, багажитѣ и стокитѣ и които мѣрки сѣ съобразяватъ съ Парижката санитарна конвенция отъ 1912 г. и Варнавската отъ 1922 г. За всеопащото опознаване съ санитарната администрация, съ наредданата и практическото имъ приложение, двѣтѣ държави се задължаватъ да си размѣнятъ лѣкари. Освенъ това, за заключенне на санитарната солидарностъ между двѣтѣ страни, договоритѣ се задължаватъ въ случай на нужда и крайна необходимостъ, въ рамкитѣ на възможното, да си помагатъ и съ едествата за отстранение заразителнитѣ болести: санитаренъ персоналъ, серуми, апарати, подвижни лаборатории, дезинфекционни и съобщителни средства, било за услуга, било на благоприятствуема цена.

Санитарната служба въ Кралството на сърби, хървати и словенци е направила голѣми напредѣци следъ войнитѣ, особено организацията на борбата съ заразнитѣ болести; въ случай на появяване на голѣми епидемии у насъ, помощта, която бихме могли да очакваме, е значителна.

Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве, като памта, че отдѣлната конвенция между царство България и Кралството на сърби, хървати и словенци не бже отъ полза за санитарното състояние на България, моля Народното събрание да одобри приложеното решение за ратификацията на тази конвенция.

Министъръ на вътрешнитѣ работи и народното здраве:
Ив. Русевъ

„ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за ратификация на „Отдѣлната санитарна конвенция между царство България и Кралството на сърби, хървати и словенци“.

Одобрява се Отдѣлната санитарна конвенция между царство България и Кралството на сърби, хървати и словенци, подписана въ Бѣлградъ на 7 февруарий 1923 г.“
(Прочита и конвенцията — вж. приложение № 6, Т. III)

Председателъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитѣ работи.

Министъръ И. Русев: Г. г. народни представители! Азъ не ще повтарямъ мотивитѣ, които сж твърде подробно изложени въ предложението. Обаче гда да потвърдя че тази конвенция е не само едно отъ висока степенъ културно и човѣколюбиво дѣло, но има въ нея известни постановления, като напр. размѣна на санитаренъ персоналъ и т. н., които косвено ще даятъ възможностъ и за едно взаимно опознаване на двѣтѣ страни. Това е една крачка напредъ, макаръ и малка, къмъ онова, къмъ което всички се стремимъ. И азъ ви моля, г. г. народни представители, да одобрите изложенитѣ мотиви и приемиете настоящата конвенция. (Ржкоплѣскания отъ сговоритѣтѣ)

Председателъ: Ще поставя на гласуване предложението за ратификацията на отдѣлната санитарна конвенция между царство България и Кралството на сърби, хървати и словенци. Ония отъ васъ, които приематъ конвенцията тѣй, както се прочете отъ г. секретаря, моля, да вдигнатъ ржкоплѣсканията. Събранието приема.

Минаваме къмъ втора точка отъ дневния редъ: одобрение предложението за одобряване указитѣ № № 450 и 517 отъ 1923 г. по Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве (относно оставянето на общинска служба чужди подданици).

Моля г. секретаря да прочете предложението.

Секретаръ Г. Семерджиевъ (д. ст.): (Чете)

„МОТИВИ

къмъ решението за одобряване указитѣ № № 450 и 517/23 г. по Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

Г. г. народни представители! Юри П. Захарчукъ и Йосифъ Фрай, чужди подданици, сж приети на българска служба: първия за командиръ на пожарната команда при Столичното общинско управление, а втория за градинаръ на общинскитѣ градини и паркове въ Столицата. Това по необходимостъ е станало въз основа постановленията на Министерския съветъ, Височайше утвърдени съ укази № № 450 и 517/23 г.

Поради това и съгласно чл. 66 отъ Конституцията, моля Народното събрание да гласува одобрението на горепозначенитѣ укази.

Приложение: проекторешение и указитѣ № № 450 и 517/23 г. въ преписъ.

София, 27 декември 1923 год.

Министъръ на вътрешнитѣ работи и народното здраве:
Ив. А. Русевъ

„ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за одобряване указитѣ № № 450 и 517/23 г. по Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

Одобряватъ се указитѣ по Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве отъ 17 ноември и 6 декември 1923 г. № № 450 и 517, относно приемаето на българска служба чуждитѣ подданици: Юри П. Захарчукъ за командиръ на пожарната команда при Столичното общинско управление и Йосифъ Фрай за градинаръ на общинскитѣ градини и паркове въ Столицата.

Преписъ

„УКАЗЪ

№ 450.

НИЕ БОРИСЪ III

Съ Божия милостъ и народна воля

Царъ на Българиятѣ.

По предложение на Нашия министъръ на вътрешнитѣ работи и народното здраве, представено Намъ съ доклада му отъ 16 ноември т. г. подъ № 9362,

Постановихме и постановяваме:

Одобрява се XIV-то постановление на Министерския съветъ отъ 6 ноември т. г. (протоколъ № 118), което гласи така:

„Съгласно чл. 5, букви а и з, отъ закона за държавнитѣ служители, одобрява се да бжде приетъ на българска служба — командиръ на пожарната команда при Столичното общинско управление — руския подданикъ Юри П. Захарчукъ“.

Изпълнението на настоящия указъ възлагаме на Нашия министъръ на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

Издаденъ въ София на 17 ноември 1923 г.

На първообразния съ собствената на Негово Величество Царя ржка написано:

„БОРИСЪ III“.

Приподписалъ,

Министъръ на вътрешнитѣ работи и народното здраве:
Ив. А. Русевъ.

Препише.

„У К А З Ъ

№ 517.

НИЕ БОРИСЪ III

Съ Божия милостъ и народна воля

Царь на България.

По предложение на Нашия министъръ на вътрешнитѣ работи и народното здраве, представено Намъ съ доклада му отъ 5 декемврий 1923 г. подъ № 9.762,

Постановихме и постановяваме:

Одобрява се XXXI-то постановление на Министерския съветъ отъ 24 ноемврий т. г. (протоколъ № 121), което гласи:

„Съгласно чл. 5, букви а и з, отъ закона за държавнитѣ служители, одобрява се да бжде приетъ на българска служба — градинарь на общинскитѣ градини и паркове въ Столицата — чуждия подданикъ Йосифъ Фрай“.

Изпълнението на настоящия указъ възлагаме на Нашия министъръ на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

Издаденъ въ София на 6 декемврий 1923 г.

На първообразния съ собствената на Негово Величество Царя рѣка написана:

„БОРИСЪ III“

Приподписалъ,

Министъръ на вътрешнитѣ работи и народното здраве:

Ив. А. Русевъ.“

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пждаревъ.

Н. Пждаревъ (д. ст): Азъ взехъ думата само да помоля г. министра да обясни: тѣзи чужди подданици сж приети на българска служба, защото нѣмаме български подготвени за тази служба, или защото иматъ нѣкаква особена подготовка?

Председателъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитѣ работи.

Министъръ И. Русевъ: Единиятъ отъ чуждитѣ подданици, Захарчукъ, е специалистъ по пожарното дѣло. Приемането му стана по мое въспителство; поискахъ той да уреди пожарната команда въ София по такъвъ начинъ, щото тя да се обърне въ една учебна команда; да можемъ по-нататъкъ да викаме хора изъ провинцията на обучение тукъ, та да можемъ да туримъ пожарнитѣ команди на такава висота, на каквато трѣбва да бждатъ. Досега този човѣкъ се е отличилъ съ своята работа. Врачани могатъ да потвърдятъ това. И тукъ при последнитѣ пожари, които станаха недавно, пожарната команда, като никога, се яви за 2 1/2 минути на мѣстото.

За другия, градинарьтъ, кметътъ ми каза, че е едно вѣщо лице, което ще нареди градинатъ.

Председателъ: Понеже никой не иска думата по предложението за одобрение указитѣ № № 450 и 517 отъ 1923 г. по Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве, ще ги поставя на гласуване. Ония отъ васъ, които сж съгласни да се одобрятъ указитѣ подъ № № 450 и 517 отъ 1923 г., моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ третата точка отъ дневния редъ — разглеждане на първо четене законопроекта за допълнение закона за устройството на съдилищата.

Министъръ-председателъ А. Ц. Цанковъ: Отсъствува г. министърътъ на правосъдието.

Председателъ: Понеже г. министърътъ на правосъдието отсъствува, то не ще можемъ да разгледаме сега тази точка отъ дневния редъ.

Пристъпваме къмъ разглеждане точка четвърта отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за признаване права на индустриална концесия за добиване и ра-

финирапа на минерални масла и пр. на Алфредъ Халидей Джаксонъ, инженеръ, английски подданикъ, отъ гр. Лондонъ.

Понеже г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда отсъствува, то не можемъ да разгледаме сега и тази точка отъ дневния редъ.

Министъръ-председателъ А. Ц. Цанковъ: Може да се разгледа. Азъ познавамъ въпроса.

Председателъ: Предъ видъ заявлението на г. министъръ-председателя, ще пристъпимъ къмъ разглеждане на точка четвърта отъ дневния редъ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Г. Семерджиевъ (д. ст): (Прочита изцѣло законопроекта, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. приложение № 23, Т. I)

Председателъ: Понеже никой не иска думата по законопроекта, който е поставенъ на разглеждане, считамъ, че по него нѣма да станатъ разисквания.

Г. министъръ-председателътъ ще даде нѣкои разяснения.

Министъръ-председателъ А. Ц. Цанковъ: Г. г. народни представители! Исканата концесия отъ английския подданикъ инженеръ Алфредъ Джаксонъ е отъ такова естество, че азъ мисля, че Народното събрание ще я одобри, затова защото се касае за организиране на едно предприятие, за което намъ тукъ, въ България, липсватъ както капиталъ, така също и компетентни хора, компетентни предприемачи. Инженеръ Джаксонъ, единъ човѣкъ съ опитност, единъ човѣкъ, който и самъ има достатъчно средства, но и задъ който стоятъ известни английски финансови групи, е единъ човѣкъ най-пригоденъ, за да организира туй предприятие. Дълго време той е разучвалъ нефтошистнитѣ пластове въ Бръзничко н, следъ едно твърде детайлно проучване и следъ като се осигури самъ съ нужнитѣ капитални, се реши да поиска концесията, която е поставена на разглеждане предъ васъ.

Що се отнася до законопроекта, то той не е нищо друго, освенъ една перефрази на закона за насърчение на мѣстната индустрия.

В. Молловъ (д. ст): И на стария законъ за концесията отъ 1919 г.

Министъръ-председателъ А. Ц. Цанковъ: На стария законъ отъ 1908 г.

В. Молловъ (д. ст): Не, не, специално за Джаксонъ има единъ по-новъ законъ, отъ 1919 г.

Министъръ-председателъ А. Ц. Цанковъ: Азъ моля, безъ да влизаме въ много подробности, народното представителство да приеме концесията. Това е едно сериозно предприятие и, ако се осмисли то, съ него се прави първия сериозенъ опитъ у насъ за използване тия подземни богатства. Много опити сж правени, но той е може би първиятъ сериозенъ опитъ.

Г. Данаиловъ (д. ст): Законопроектътъ наля ще отиде въ комисията?

Председателъ: Да, ако реши Събранието.

Г. Данаиловъ (д. ст): Защото въ тия случаи едно е сериозно: ако той, който взема концесията, ще я реализира. Сжщиятъ господинъ, при една тричасова защита на времето въ Народното събрание отъ тогавашния министъръ-председателъ Теодоръ Теодоровъ, получи тая концесия и минаха сума години, безъ да я реализира. Ако само така се държатъ концесии, за да разполагатъ съ тѣхъ, за да ги реализиратъ въ яри нѣкъде — азъ не искамъ да осъждавамъ господата — то е мѣчно. Ако имаме гаранция тукъ, че ще вложатъ капитални и своевременно ще реализиратъ концесията, разбирамъ. Та въ комисията да се обърне внимание на туй, да се настоя, да се поиска реална гаранция, че нѣма да се откажатъ отъ концесията.

Министъръ-председателъ А. Ц. Цанковъ: Г. Данаиловъ! Гаранцията е приета въ чл. 2 отъ самия законопроекта: ако въ едногодишенъ срокъ концесионерътъ не устои на

звдъжението си, конфискува му се залога. Досега азъ
неизгехъ, че той е стариятъ концесионеръ.

Г. Данаиловъ (д. ст.): Стариятъ концесионеръ е. Тукъ
имапе голъми разправи.

В. Молловъ (д. ст.): Стариятъ концесионеръ е. Той се е
скараелъ съ съдружника си и сега на свое име взема кон-
цесията.

Министъръ-председателъ А. Ц. Цанковъ: Но той трѣбва
да депозира залога. Споредъ девизитѣ, залогътъ е една
група сума: това е едно многомиллионно предприятие.
Залогътъ нѣма да бѣде самъ по себе си малъкъ. Ние чѣ-
маме нищо противъ да се взематъ нужнитѣ гаранции, но
тѣ сѣ предвидени въ чл. 2.

Председателъ: Ще поставя на гласуване прочетения
законопроектъ. Ония отъ васъ, които приематъ на първо
четене законопроекта за признаване право на индустри-
ална концесия за добиване и рафиниране на минерални
масла и пр. на Алфредъ Халидей Джаксонъ, инженеръ,
английски подданикъ, отъ гр. Лондонъ, моля, да вдигнатъ
ръка. Болшинство, Събранието приема.

Съ това, г. г. народни представители, изчерпваме днев-
ния редъ на днешното заседание.

Председателството, искайки да остане вѣрно на тра-
дицията на Народното събрание, предлага, Народното съб-

рание да прекрати заседанията си до 11 мартъ вклю-
чително, за да се даде възможностъ на г. г. народнитѣ
представители да прекратятъ затовезни при своитѣ се-
мейства, а така също и да вѣзватъ въ контактъ съ своитѣ
избиратели. Онѣзи отъ васъ, които приематъ предложе-
нието на председателството, Народното събрание да пре-
крати заседанията си до 11 мартъ включително, моля,
да вдигнатъ ръка. Болшинство, Събранието приема.

Председателството предлага за заседанието на Народ-
ното събрание въ срѣда, 12 мартъ, следния дневенъ редъ:

1. Първо четене законопроекта за допълнение на закона
за устройството на съдилищата;
2. Първо четене законопроекта за допълнение и измѣ-
нение на закона за търговско-индустриалнитѣ камари;
3. Първо четене законопроекта за Върховната смѣтна
палата и за окръжнитѣ смѣтни палати;
4. Предложение за одобрение сключената между царство
България и република Австрия конвенция, съ която се
въстановява съдебната конвенция и конвенцията за
екстрадицията.

Ония отъ васъ, които приематъ предложения отъ пред-
седателството дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ ръка.
Болшинство, Събранието приема.

Заседанието се вдига.

(Вдигнато въ 17 ч.)

Председателъ: д-ръ Т. КУЛЕВЪ

Секретаръ: Г. СЕМЕРДЖИЕВЪ

Началникъ на стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

Отпуски, разрешени на народнитѣ представители:
Николай Петрини, Георги Шивачевъ, Ради Васи-
левъ, Къччо Кънчевъ, Христо Черневъ, Николай
Савовъ, Михо Марковъ, Любомиръ Стоячевъ и
Константинъ Баталовъ 999

- Предложения:**
1. За одобрение постановлението на Министер-
ския съветъ, съ което се одобрява да не се съ-
бира отъ Бургаската окръжна постоянна коми-
сия тарифната стойностъ на отсѣченитѣ 7.000
телеграфни стълбове отъ държавнитѣ гори за
постройка на телефонни линии въ Бургаския
окръгъ (Съобщение) 999
 2. За ратификацията на отдѣлната санитарна
конвенция между царство България и Кра-
лството на сърби, хървати и словенци (Приемане) 1003
 3. За одобряване указитѣ № № 450 и 517/23 г., по
Министерството на вътрешнитѣ работи и на-
родното здраве (относно оставянето на общин-
ска служба чужди подданици (Приемане) . . . 1004

Законопроектъ за признаване права на индустриална

концесия за добиване и рафиниране на мине-
рални масла и тѣхнитѣ деривати отъ нафто-
писти на Алфредъ Халидей Джаксонъ, инженеръ,
английски подданикъ, отъ гр. Лондонъ (Първо
четене) 1005

- Питания:**
1. Отъ народния представител Иванъ Каранджу-
ловъ до министра на вътрешнитѣ работи и на-
родното здраве по поводъ станалитѣ на 3
мартъ арести на български граждани, родомъ
отъ Македония (Съобщение, развиване и
отговоръ) 999
 2. Отъ народния представител Тодоръ Страпи-
мировъ къмъ същия министъръ относително за-
браяването въ нѣкои градове отъ полицей-
скитѣ власти на граждани да устройватъ пу-
блични събрания, относително извършени до-
машни обиски, относително преченето за
разпространението на в. „Знаме на труда“
и пр. (Развиване и отговоръ) 999
- Дневенъ редъ** за следующето заседание 1006